

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:
в Австрії:

за цілий рік . . . 20 кор.
за пів року . . . 10 кор.
за чверть року . . . 5 кор.
за місяць . . . 1.70 кор.

За границею:

за цілий рік: зі щоденною
виплатою 7 доларів, або 12
рублів; з висидкою двічі
в тижні 5½ доларів, або 10
рублів; з висидкою що субо-
ти 4½ доларів, або 9 рублів.
Поодинокі числа по 10 сот.

Телефон Редакції ч. 1484. — Конто почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича

Виходить у Львові що дня
крім неділь руских свят
о 5½ год. по полудні.
Редакція, адміністрація і
експедиція «Руслана» при
ул. Оссолинських ч. II. партер
(Фронт від ул. Тихої). Експе-
диція місцева в Агенції
Соколовського в сажаці Гавс-
мана.

Рукописи звертає ся лише
напередне застережене.—
Реклямації неопечатані є
вільні від порта. — Оголо-
шеня зничайні приймають
ся по ціні 20 с. від стріч-
ки, а в «Надіславі» 40 с.
від стрічки. Подяки і при-
ватні донесеня по 30 сот.
від стрічки.

Конституція в Босні і Герцоговині.

(X) Цісар санкціонував д. 17. лютого с. р. конституцію для Босни й Герцоговини. Для сих країв, котрі вже від 1878. р. належать до Австро-угорської монархії, але формально доперва в 1908. до неї прилучені, буде сей день пам'ятним, історичним днем, бо сим здійснено приречення дане з прилукою сих країв. Здійснене сего приречення зустрічало всякі труднощі і перепони та проволікало ся наслідком внутрішнього пересилена в Австрії і в Угорщині. Але наостанку повело ся побороти всі ті перепони і в півтора року після прилуки сих країв дане монархом приречення стало дійсною.

Австро-угорська монархія одержала після російсько-турецької війни на основі берлінського договору поручення від європейських держав, зайняти ці краї заведбані і гноблені під турецьким пануванням і завести в них європейський лад. Протягом тридцяти років довела монархія ці краї до значного поступу, як небудь з деяких сторін проти управи підношено всякі докори, однак хто бачив ці краї в часі переходу з під турецького ярма а порівняв з нинішнім станом, признасть конечно незвичайний поступ. Протягом сих тридцяти років Босна й Гер-

цоговина користувалась опікою монархії, підготовляла ся до самостійного життя, а конституція робить ці краї власновільними і дає їм свободу становити самим про себе, про свої дальші потреби.

Надана монархом конституція запоручає тим краям права і свободи, як ми користують ся всі новітні конституційні держави, дає їм широку самоуправу і признає національні права в обсягу цілості, ладу і устрою монархії. Законодатним тілом тих країв є краєвий сойм, оснований на історичних підвалинах представництва трьох тубильних віросповідань: католицького, православного і музулманського, котрим конституція запоручає рівноправність і свободу ісповідання. Законодатне представництво виходить з загального вибору, обмеженого представництвом інтересів оснований на цензусі. Окрім того закон про збори і товариства дає населенням свободу відбувати збори, засновувати товариства і в них визнавати свої потреби і домагання, запоручаючи при тім свободу зборів і товариств перед самоволею адміністраційних властей законними постановами.

До самоуправи повітів покликані окремим законом ради повітові, котрі мають заразом підготовлювати населення до політичного життя.

З наданем конституції починає ся тепер в Босні й Герцоговині нова доба роз-

витку сих країв, а они виступають на політичну будівню і устами своїх вибраних представників будуть висловлювати свої потреби і домагання, контролювати управу і ухвалювати для себе відповідні закони, вводити потрібні культурно-національні і народо-господарські інституції. Доси на пр. в справах комунікаційних (зеліаних доріг) були суперечности і навізаводи поміж обидвома державами Австро-угорської монархії, тепер будуть мати ці краї спроможність висловити свою власну волю і свої бажання. Може найважнішим і пекучим питанням в сих краях є викупно кметів і розв'язка хліборобського питання, що перед роком наробило стільки клопоту австр. дер. раді і правительству. Тепер боснянсько-герцоговинський сойм буде мати нагоду і спромогу зайняти ся сею справою і її поладити відповідно своїм потребам і обставинам. Сойм повинен рішити, чи викупно кметів має бути обовязкове, чи факультативне, чи тим має зайняти ся край, чи який банк, як се предкладає в торік, коли з одного боку хотіли деякі банки на тім зробити добрий інтерес, а з другого знов деякі політики бажали вихиснувати сю справу для осягнення своїх самолюбних змагань.

З наданем політичних прав приймають на себе згадані краї також політичні обовязки. Краї можуть розвивати ся своїм власним народним і народо-господарським

Панас Мирний.

Серед степів.

(Дальше).

Голова ваша похилила ся, смуток облягає душу, нерадісні думки почали за серце щипати.
— Торкай гнідка, Якиме! торкай! — не знаючи, що робити, просите ви.

Яким стьобнув гнідка... Знову його копита за лапали об суху землю, знов загули колеса по рівному пляху.

Переїхавши долину, ви знову починаєте підніматись на згірок. Гнідко проти гори не заскачє, тягне тихою ходою; вітер не мчить ся вам на зустріч, не пестить холодком вашого обличчя, — затих; сонце г-ть-геть підняло ся, почало допикати. Ось воно у бік вас пригріло; ось припекло у плече; жарко цілує в щоку. Десь і докучлива муха взяла ся, лізе вам прямо у вічі. Вас розбурхав досада на несподівану гостю. І який лихий заїс її у се безлюдне місце? Ви одмахуєтесь рукою, а вона не потураючи на те, здійметь ся, політає над вами і — то об ніс ударить ся, то сяде на щоку, і знову плазає до она.

— Добра б тобі не було, осоружна! — скрикнули ви і з нестямки ударили по щопі рукою.

Тільки відляск роздався та піт почав вас обливати.

— А ну Якиме, поганай! Що ми мов тими волами плуганимо ся? — сердитесь ви, дивлячись на Якіма, що хилляється перед вами з одного боку на другий.

— Но о! гукнув Яким, ударивши гнідка возжкою,

Гнідко наддав ходи, а проти гори на за-скачє.

Нудко вам робить ся і душно; сонце пече. Ось настає уже день. На небі ні хмарочки, ні плямочки — високе та синє, воно де далі починає жовтіти; не то що від сонця, — й від його починає пашить та гріти. Степ, струснувши з себе росу та зігнавши непрямітні тіни, горить рівним жовто-зеленим коліром; висока трава починає гнутись-хилитись, поверх неї тільки гарячий вітер гуляє, та сонце розсіває своє пекучо-іскристе проміння. З під гнідкових віг та з під воза починає вириватись кияга, — курить, обдає вас пилом; чисте пахуче повітря стає важким, курним. Ви вже скільки разів чхнули, скільки разів ухопились за груди, ледве переводючи духа.

А сонце підпливає все вище та вище, пече все дужче та дужче; стає душно, аж млюсно. Ох, де б того холодочку узяти, хоч на хвилиночку, під його свою голову приткнути!

Ось гень-гень у жовтій млі безмірної даліні, аж біля самого небосклону, довгою смужкою синіє щось. Що то? Дощова хмара висовує зза гори своє верховє, чи темний ліс дремає на еоянській сцеці?... Коли-не-коли тягне звідти холодочком.

— Якиме! Що то манячить?

— Де?

— Аж он — гень-гень... Бач?

— Бачу... Ліс, видно, буде, а може й слобода над річкою простяглась, бо звідти прохолодою тягне, угадує Яким.

Твоїми б, Якиме, устами та мед пити! — мовите ви, радіючи, що Яким відгадав ваше бажанє.

Від нестямної спеки ви зненіряєтесь на свої очи. Вас бере думка: а що, як то тільки одно марєво, що так часто морочить чоловіка у безмірних пісках безводного степу? Текуча згага та гірка печія його так знемогли, що перед очима незнать де беруть ся кучеряві садки,

темні лісочки, і сині річечки кругом їх оббігають... Оось-ось вони перед очима грають; ще трохи — і ви загасите нестумну згагу, потушите пекучу печію... Верства всього зостала ся до того, а як дві, то й багато... Луп! і ви витріщаєте здивовані очи... Де діли ся ті садки та ліски і річки чисті бігучі? Перед вами одні тільки піски жовтіють та безмірна пустиня розлягаєть ся буро-червоним палом...

— Ні, ні! — думаєте ви, — в нас того небува, то десь далеко від нас, у чужій стороні. Он і Яким угадує, що то не омана, а вже Яким привичний швидче! ох, коли б скоріше!

А сонце мов розсердило ся на вас за такі думки; витріщило ся, пече, тисячами гарячих голочок угорожуєть ся у вашу одєжу, добираєть ся до вашого тіла, точе-висмоктує гарячим потом з його всю воду, смале і суше почервоніле обличчє. Ви чуєте, як у вас гускне кров, ледве плазає вона у набряклих жилах, трудно до серця доходить, — скільки то, бідному надає лишньої роботи! Омліваючи, воно так поривчасто бєть ся: то застугонє, мов з пересердя, у глухі груди, то, одходячи, затрусить ся важко та дрібно, то на хвилину зовсім перестанє кидатись — замре. Сон-не сон облягає вас — якась сонная млавість, і думки снують у вашій голові — не думки, а якісь невеличкі уривки мучених думок.

— Ну тай допікає! — чуєте ви немов відкілясь з далі. То яким занепалим голосом гомоне.

— А ну, лишень, бадьорніше! — одзиваєть ся він до гнідого. Швидче до місця доїдемо, десь у холодочку спочинемо. — Он, бач, ліс бованівє. Ноо-о!

Вас сіпнуло; ви кинули ся наче з сну, розкриваєте очи... Справді, он по горі синіє рослина; то мов стіг сіна, горбом здіймаєть ся в гору, то гострою швайкою піднімаєть ся в небо,

життя, однією в обсягу і в рамках монархії, до котрої вони належать як найновіше конституційне звено. Користуючи ся конституційними свободами і правами, приймають они на себе обов'язок ділати се в користь і для добра монархії. Тепер отже розкриває ся для населення сих країв широке поле для культурно-національного, політичного і народо-господарського розвитку і поступу. В сих краях проживає також чимало наших родимців, котрі також будуть користувати ся сими свободами. Вигаючи сю нову добу в розвитку сих країв, бажаємо, щоби та свобода принесла гадні плоди для населення тих країв і культури та людського поступу!

Політичний огляд.

Заграниця.

Англійська коаліція, яку удало ся з так великим трудом зліпити против уніоністів, розпадає ся. Найперше поставили Ірляндці правительству такі умови, які годі було прийняти, тепер починає колибати ся робітниче сторонництво. Також зі сторони короля дізнало правительство розчарованя, бо король не згодив ся на се, щоби шанси правительства поправити іменованем значного числа нових парів, а через те підірвати свою популярність. Оскільки відмова короля має на цілі не пересуджувати о полагожденню право вета висшої палати, остільки противить ся она змаганню ірляндського сторонництва, щоби се питанє висунути на перший план і полагодити ще перед бюджетовим питанєм. Правительство бачить, що опустила его зарівно корона, як і его коаліційні товариші, отже остає ему до вибору: або уступити, або розписати наново коштовні вибори. Досвід зроблений при останніх виборах а також ся обставина, що за короткий протяг часу ледво дав би змогу змінили значно положенє при помочи лучших приготовлень, но

то невеличкими колищами роскидала ся по гребінчастій горі. Свіжий вітрець на вас подихає... Ох, легкокрилий брате! виходь з свого тихого захисту -- гуцини лісової, з під широких гіллястих кущів та глибоких темних ярів, де ти в холодочку пахучому спочиваєш, опівдні, ховаючись від гарячої спеки! Вилазь за вовліссє, на гори високі, спусти ся в долини широкі і подмиповій на степи безкраї та довгі, на лани безмірно-широкі! З синьої річки, де ти на легесеньких хвилях любиш гойдатись, здійми непримітну пару, оберни її по небу синьому, зхочай від нас сонечко яснє, захисти від його недоброго заміру — роспекти нас, ростопити!...

Ваша голова закрутила ся; заходили зелені кружала перед закритими очима; під серце щось підступило, — даве вас, дух у грудях спирає... Як сніп той ви хилитесь і прилягаєте на тому місці, де сиділи.

Сон то, чи друга страшніша неміч вас похилила? Ви ніяк не розберете; думки ваші сплутались; голову наче що руками здавило, болять вона, пече її. Вам би хотілось гукнути Якимови, щоб дав допомоги звести ся та язык ваш не повертаєт ся — онімів, голос ваш ослаб, зник. Ви почуваете, що там у вас, — деє глибоко у середині, — ледве кидаеть ся серце, ледве ворухить ся жатте, що незабаром, через хвилину, воно ще раз тріпнеть ся і замре на ваших устах його останнє зітханнє... Вам страшно робить ся, горячий холод пробіг поза вашою спиною, торкнув ся вашого серця і наче опік.

— Еге! так ви он як? спати?! — доносить ся до вас голос Якимів, мов з під землі. — Ова! Таке добро, а вони — спати! Уставайте лишень, та хоч надшетесь у волю!

Ви кинулись, зводитесь, розкриваете здивовані очі. Що за диво? Ви в лісі. Серед товстючого високого дерева ген на гору коритом потяг ся шлях; довге гілля поселітало ся над ним високою оселею; зелена тінь та холодочок вистилають його і хваб де ненароком яснє сонечко, пробившись крізь густе листя, метушить се по землі ясною плямою, або тліє невеличкою жариною...

(Дальше буде).

казують, що й в останнім випадку вислід є дуже сумнівний.

З Греції надходять все суперечні вiсти про тамошне положенє, а остання вiсть викликає впрост сензацію. З Царгороду доносять іменно, що збунтована воєнна фльота опустила 18. с. м. Пірей, а на однім з воєнних кораблів має ваходити ся проводир саямінського бунту, Тіпальдос. Кождої хвилі можна сподівати ся подій о вельми великим політичним значінню для грецького королівства і его династії. Король мав візвати на родинну нараду всіх князів королівського дому, які перебувають за границею.

Основою сих грізних відносин є сильне непорозумінє між військовим союзом і фльотою. Король вагав ся доси станути по стороні одного з тих чинників, а другий держати через те в шаху. Ще й тепер прихильники королівського дому хотять злучити ся з декотрими частинами сухопутного війська і маринарки проти військового союзу і виконати замах стану в користь короля. Король вислав до Атен два віддані собі баталіони, а на розказ міністра війни вислано до Атен ще залози з Патрас, Міссолонгі, Корфу, Калямої і Коринту. Певним має бути, що міністерия Грагуміса в коротці уступить.

Галицький сойм.

Докінченє 83. засіданя в п'ятницю 18. лютого 1910 р.

В загальній розправі над петиціями рад повітових о дозвіл на підвишки додатків пос. др. Старжинський нарікав, що в соймі поневіряють ради повітові і протестував проти глузования з дідичів, що потратили маєтки. Поляки прецінь не глузують з тих руских селян, що пропали грунти.

П. Старух: Бо ви і своє потратили і з хлопа зробили жебрака. (Голоса: Тихо!)

Маршалок: П. Старух не має голосу.

Пос. Думка жалував ся, що нарід з нужди приневолений втікати до Америки, а тут викидає ся гроші часто на неіотрібні цілі. Ради повітові піддержують лишє деморалізацію, а їх найпершою задачею є вибори. Член кр. виділу п. Домбський сазав на дороговій комісії, що повітові ради не хотять слухати кр. виділу, який на них не має власти. Се мовби окремі королівства, а маршалки, то князі, що не боять ся кр. виділу! (Оплески).

Пос. кс. Стояловський мав би неоднє закинути радам повітовим, але годі за все винувати обшарничен, бо є там і хлопи і мішани. Треба уздорсвити громадські ради, до котрих ніхто з дідичів не мішає ся. (Пос. Ямпольський: А хто деморалізує вiтiв? П. Старух: О тім кс. Стояловський забув). То нехай боронять ся перед покусами. (Пос. Макух: Мамона, отче!) Отсе і є! В тім випадку рба воняє від хвоста. З жалем треба ствердити, що в тих сєлах, котрі знаю, за бочівку пива можна перепровадити вибори. (П. Старух: Дуже сумно представляєте Мазурів, але я знаю, що так не є). Правда, що не всюди є так але, але громадску господарку треба поправити. Поклик „геть з радами повітовими“ викликаний неохотою до люстрацій, але нарід як польський, так руский не виступає проти рад повітових. Впрочім: хто перейме на себе обов'язки рад повітових. (П. Старух: Я сказав: один урядник в старостві все те зробить. Кр. маршалок: Цікаво мені знати, що панове будете робити між год. 2. а 7. коли тепер ведете приватні розмови?) Як сидить ся тут від год. 10. рано до 12. в ночи, то й приватною розмовою треба розірвати ся.

Пос. Ямпольський зазначив, що розправа про ради повітові викликає завсїгди роздратованє на правці. Пос. Старжинський сказав, що ради повітові мають довіре населеня. Річ має ся як раз противно. Ради повітові є навіть зневажені. В радах повітових треба змінити реакційну виборчу ординацію а погім думати про автономію. Відтак обговорював відносини в радах повітових. В повіті, де бесідник був віцемаршалком, контролював митові побори, але через те став ся невідгидний і его викинули. (Веселість). Ради повітові, се твердиві консерватистів, котрі хотять остати панами бодай в радах повітових і тому так обурюють ся на критику в тім напрямі.

Ген. бесідник проти пос. др. Макух зазначив, що населенє і без жаданих підвишок упадає під тягарем податків державних, краєвих, повітових і громадських. Але коли тепер в парламенті стає промощувати собі дорогу ідея, щоби підставу податків перенести на найбогатші верстви, а доходи біднійших увільнити від тягарів в висоті конечности встановля, то в соймі се не має ще ґрунту. Діяльність рад повітових іде головно в напрямі будови доріг, але їх будують але і було би ліпше, як би дорєги перебрав на себе кр. виділ, що має технічний персонал. Громади в будові доріг від пов. рад не мають ніякої помочи. Зїзд недавний маршалків застановляв ся над тим, чи не вернути до шарварків.

На те можемо пристати, однак нехай і двірські обшари у відношеню до оплачуваних податків достарчають робітника для відповідної кількості робочих днів. Що до будівельних справ, то ради повітові користають з будівельного закону, щоби ним докучати невідгидним собі живлам. Треба злагодити острі постанови сего закона.

Люстрації переводять часто так, бо повітовий люстратор є в порозуміню з війтами, що руйнують громадске майно. Наслідком сего повітовий і краєвий виділ підчас люстрацій находить все в порядку, а в суді з сего „порядку“ є карний процес. Виділи повітові держать у себе громадські фонди убогих, але рахунків з них не складають. Повітові бюджети се свідоптва розтратної і ворожої Русинам господарки. Товмацка рада повітова вставила прм. в бюджет для свого маршалка 7.000 кор. „диспозиційного фонду“. Як би краєвий маршалок хотів побирати відповідні диспозиційні фонди, то мав би право більше як на пів мільона корон. Та сама рада вставляє 1.500 кор. на докінченє будови бурси ім. гр. А. Потоцького, в п'вті, де є 80% руского населеня.

Ради повітові деморалізують громади, а пішло се так далеко, що рускі послы в парламенті в переговорах з правительством поставили як політичне домаганє поправу рад громадських. Свїдком деморалізующего впливу рад повітових на громади є посол Ганчаковский, якому виточено дисциплінарку за наказ арештованя вiйта з приводу кількатисячної дефравдації. На приказ „свише“ сего вiйта випущено і він драгнув до Америки.

Тому буде кльоб руский голосувати проти підвишок.

Ген. бесідник за п. Бойко застеріг ся проти того, щоби рускі послы виступали в обороні Мазурів. Війшовши до ради повітової, переконав ся, що справа представляє ся инакше з далека, инакше з близька, а як Русини туди вiйдуть, то і они так само скажуть. (Пос. Скварко: То пустіть нас там!) Помаленьку. (Веселість). Наріканя на ради повітові походять ще з часів, коли маршалківські комітети бавили ся в політику. Се на заході вже скінчило ся. (Пос. Скварко: На сході ще ні!). Тепер на повітові ради всі нарікають, а прецінь і они мають дещо доброго. Їх заведене було побідою автономії, важнійшою, як в виборча реформа, а як би їх мали наші братя в Королівстві, то вмiли би їх цїнити і шанувати. Потребують они поправи і може поправлять ся.

Пос. Г. Ст. Бадені простував закид пос. Т. Старуха в справі підмоги повітової ради в Бучачи на будову шпиталя і заявив, що було обов'язком похоронити бл. п. пов. маршалка Крижановського коштом повіту, для котрого трудив ся весь вік.

Відтак маршалок перервав засіданє до год. 7. вечером.

На свiрнiм засiданнi (початок о год. 7¼) почала ся подрібна розправа над внесенями про підвишки повітових додатків до податків.

При Бжеску пос. Т. Старух заявив, що коли рускі послы не повинні мішати ся до західних повітів, то так само не повинні сего робити Поляки що до східної Галичини. Але в західній Галичині живе около мільона Русинів-Лемків, котрих ми мусимо заступати, тим більше, що кожний посол заступає не виключно свій повіт, але цілий нарід.

Внесенє прийнято.

При Кольбушовій пос. Винничук зазначив, що 53% обтяженє є за високе, бо разом з 18% на дороги виносить 71%. Бесідник зажадав знижки на 50%. Прийнято внесенє комісії.

При Бохні п. Т. Старух заявив, що мимо запевнень о. Стояловського вважає автономічний заряд гіршим від „д. к.“ (Пос. о. Стояловский: Бо ви були жандармом). Ви завжди цвіркаєте мені тим в очи, але для мене се честь. За те я ніколи не їздив до Палестини з ляпою. — (Сьміх. — П. Стояловский: Се побожнійше, як бути жандармом). Я і тепер є жандармом на сторожі прав мого народа. Я був жандармом, але не льюкаєм других. Може бути — каже бесідник, — що на заході ліпше господарить ся, але у нас є цілком инакше. (Пос. Стояловский: Бо темні хлопці). Не дивуйте, ся отче, темному хлопцю, що змякне, коли его запросить ся до маршалка. І ви значно змінили ся, а минулого року навіть жалували ся, що не дістали запрошеня до маршалка. (Пос. Стояловский: Коли?) Минулого року. Се є записано в стенографічнім протоколі.

Комісійне внесене що до Бохні прийнято.

П. Т. Старух при Домброві, підповідав Бойкови.

Прийнято Домброву, Пільзно, Вадовиці, Живець. При Березові промовляв др. Куровець, і противив ся підвищі.

Прийнято Ланьцут, Мелець, Тарнобжеґ і Камінку.

Для Турки краєвий виділ вніс на обтяжене 90%, п. А. Старух вносить лише 70%. Турчанський повіт є найбільшій в усіх, обтяжених предлогою. Нема там ніяких культурних інвестицій, доріг, шпиталів, шкіл, а неграмотних є аж 96%.

Се найтемнійший закуток Європи. Тамошний Бойко то хлоп дуже бідний, що ціле жите жие вівсяним хлібом і бараболою. І на него накладає ся додатки, що виносять вже около 400%.

П. Ганчаковский признав, що Турчанщина є темна і не має доріг ні культури, але власне для того треба — накладати високі податки, щоби мати гроші на будову доріг. Впрочім турчанським маршалком є Русин, а ціла рада має найліпші наміри.

П. Мерунович також заявив ся за внесенем.

П. Т. Старух заявив, що він від хлопця вистав в тамошних околицях.

Коли турчанський хлоп не має ніяких культурних уряджень, то деж край, де правительство, якому він дає рекрута? Нехай Австрія також дещо дасть на сей повіт (Пристрасно). Чому сей бідака має за все сам платити?

Голоси з різних сторін палати: Тихо! Настає величезний крик і гамір.

П. Старух: Нехай Австрія дасть на сей повіт!

Маршалок просять о спокій.

П. Старух: Буду говорити спокійно, але не кричить на мене, бо я не фірман ані не льокай.

П. Стояловский: а ми не худоба, щоби на нас кричати.

П. Скварко пояснив розгорячене п. Старуха тим, що він родом з тамошних околиць, бачив тамошну нужду і тому говорив з серця.

Внесене комісії прийнято.

При Заліщиках п. Макух сиротивив ся, бо заліщикська рада повітова ухвалює рік річно великі суми по 1000 і 2000 К на польський „Sokol“ і інші польські цілі, а на рускі не дає нічого з виїмкою 5000 К на церкви і костели, хоч заліщикський повіт заселений майже виключно Русинами. Бесідник питає маршалка п. Ценьського, котра церква і що дістала? Прещінь є там руска бурса Тов-а педагогічного, є учительська семінарія, а чи ви дали бодай одну стипендію? Чиж там є самі Поляки? Коли так обходять ся з руским населенем, то годі дивувати ся, що не оден вийде з рівноваги. (Оплески на руских лавах).

П. Ценьський заявив, що там в раді повітової засідає 12 руских селян та що там є свята згода між Русинами і Поляками.

П. Макух показує автентичний прелімінар 1910 і викази за попередні роки. В них лише одна позиція на руску бурсу в 1910 р. а в дальших ані сотка. (П. Менціньский: А в шпиталі нема Русинів?) Не о се йде. Коли дає ся на „Sokol“, „Kółka“, „Ochronki“, то і ми маємо аналгічні товариства. Коли дає ся на спеціальні польські цілі, то і на рускі належить ся (Оплески на руских лавах).

Внесене комісії прийнято.

При Підгайцях п. Содомора жалувал ся, що підгаецька рада повітова нічого не робить для економічного піднесеня повіту.

Прийнято Підгайці і Старий Самбір.

При Коломиї п. др. Макух закинув тамошний раді величезні видатки адміністраційні, споводовані польшенем повіту.

На тую господарку повинен звернути увагу кр. виділ. Бесідник противить ся внесеню.

П. Миронюк-Заячук яко член коломиїської ради знає, що всі податки йдуть на дійсні потреби повіту.

Прийнято Косів, Золочів і Добромиль.

При Долині п. др. Куровець закинув тамошний раді, що на протяг одного року розложено на праву всіх доріг, що наразило повіт на непотрібні кошти.

Цікаві цифри при Товмачи подав пос. др. Макух. Диспозиційний фонд маршалка виносить 8.120 К, непредвиджені видатки 1400 К, на будову „Sokola“ 6.000 К а з повітової борси викинево всі рускі діти, хоч повіт має 80% Русинів. Директором є там секретар, а маршалок цілком єму піддає ся.

П. Скварко виказує, що ради повітові збирають за соби до національної боротьби з нами.

Маршалок звиває бесідника, щоби держав ся предмету. — І говорите ся тут, що руский нарід має до сих рад довіре! У нас в радах повітових грають ролю національні згляди, чого п. Бойко, здає ся, не розуміє.

Пос. Старух при Березанах пригадав, що сказано недавно сеймі, що маршалок березанського повіту є Русин. Бесідник того Русина не хоче боронити, але мусить зазначити, що він спадає на давнійші заряди, за які сей Русин мусить тепер відповідати. Але і тепер не в ліпше. Бюджет на 1908 р. обіймає навіть видатки на вибори, а у всіх рубриках перевищає значно прелімінар. З господарки по повіті вказує бесідник на містечко Козову, де від 4 років урядую комісар з платнею 6 кор. денно а нових виборів ради громадської мимо безконечних заходів годі дочекати ся. Бесідник звертає ся з зазивом до намісника, щоби тій анархії поклав кінець. Така господарка не може уповажнити кр. виділу до гризволу на вищі додатки і на півмілліонову позичку, яку також пропонує. (Оплески).

Прийнято Березани, Городок, Ніско, Чортків, Перемишляни, Коросно і Цішавів і так полагджено всі внесеня.

Палата приступила до розправи над звітом водної комісії про виконний розпорядок до водного закона в 1875 року.

Пос. др. Куровець висказав признає працю комісії п. Козловського, що своїм знанем прислужив ся і для бідного сільського населеня. Ниві регуляції приносять хлопцям великі шкоди, бо забирають їм ґрунти і лишають їх користий, які з ріки мали. Звіт признає, що без цілковитого переведеня правно-водного поступованя не повинно ся починати регуляції. Бесідник наводить приміри з Калушчини, де регуляція спровадила ще більшу біду, бо викликала заворушення і спроваджено військо, що стояло кілька місяців а 45 людей стануло перед карним судом під закладом публичного насильства. Але суди признали кривду сих бідаків і засудили їх всего на 7—10 днів.

П. Ганчаковский, також признає звіт комісії корисним а по виводах звітника п. Козловського, що пригадав заслуги п. Олесницького коло реформи водного закона — внесене комісії прийнято.

Відтак о год. 11 їй вночі приступлено до розправи над наглими внесенями.

П. др. К. Левицкий мотивував наглисть свого внесеня, що до безправних ухвал ради шкільної місцевої і ради громадської в Замарстинові під Львовом.

Дня 13. січня с. р. рада шк. м. в Замарстинові ухвалила: 1) забороняє ся шкільним дітям в школі по руски молити ся, (Голоси: Сором!) 2) забороняє ся учителям в школі розмовляти поміж собою по руски і 3) забороняє ся учителям говорити по руски до дітей. Для допильнованя сеї ухвали рада громадська вибрала комітет. Коли двох радних Русинів запротестувало проти такої безправної і загорілої ухвали, почувши відповідь: „Idźcie do batuszki-caga, tam możecie modlić się po rusku“.

Отсі безправні ухвали самі собою оправдують наглисть нашого внесеня і палата повинна її признати. Під формальним зглядом прошу відослати внесенє до шкільної комісії. (Оплески).

Наглисть признано голосами українсько-руских, москвофільських і численних польських послів.

П. Бойко мотивував відтак наглисть свого внесеня в справі за помози для громади Воля желихівська і сусідних о за помози в приводу градобити.

По прийнятю наглости і відославі внесеня до кр. виділу маршалок о годині 11:40 замкнув засіданє.

84. засіданє в суботу д. 19. лютого почало ся год. год. 10 1/2.

Пос. Скварко поставив внесенє в справі ради культури краєвої.

Інтерпелляції внесли: п. Макух в справі надужить ради шкільної окружної в Надвірній; п. Кивелюк в справі протизаконного заведеня польської викладної мови в нар. школі в Молчанівці, пов. Скалат; п. Макух в справі не порядку в на-

родній школі в Путятинцях, п. Рогатин; п. Думка в справі обмеженя побору сировиці громаді Кути старі, п. Косів; п. Левицкий в справі викладної мови в нар. школі в Нараві (п. Березжани); п. Сандуляк в справі незаконної заборони повітовим ветеринаром в Косові уживаня на паспортах рускої мови.

Опісля правит. комісар Гродзіцький відповідав на кілька інтерпелляцій п. Олесницького, і п. Левицкого.

Пос. Скварко мотивував своє внесенє о склад дерева в Мстисках і Судовій Вишні. Бесідник поставив се внесенє на численні просьби мешканців мостиского повіту. Сей повіт лежить на багистій рівнині і зовсім не має лісів. Мешканці вицять здоровле, бо доми не лише зимні, але й вогкі, а будівельний рух слабкий. Мостиский повіт ніколи не звертає ся до сейму, але тепер бесідник просить палату о прийнятє внесеня, тим більше, що не є се ніяка національна а чисто господарська справа. Внесенє відослано до комісії кр. господарства.

Прийнято в дальшій розправі внесенє кр. виділу з дозволом громаді Бучач на побір оплат від спиритусових напиктів. До сеї точки промовляв п. Т. Старух, пригадуючи погану господарку бучацького бурмістра Штерна.

Прийнято внесенє шкільної комісії з полагодою кількох учительських петицій.

Відтак палата приступила до розправи над звітом про внесенє п. Старжинського в справі о другого віце-маршалка.

Внесенє комісії реформи виборчої про сей начерк реферує п. Старжинський.

Пос. др. Король іменем свого клубу заявив, що установленє другого віце-маршалка можна вправді уважати потрібним, але не конечним в тепершній хвилі. Клуб бесідника є однак сего переконаня, що є се справа, котру можна рішити разом з виборчою реформою, а теперішнє установленє заступника маршалка готово відсутити її на дальший плян. Для того клуб є проти сего внесеня і підчас голосованя вийде з салі. (Оплески).

П. др. Левицкий і Т. Старух заявили ся проти, промовляли Цюхціньский, Дембовский, о. Колпакевич, п. Левицкий (другий раз) і сам звітник п. Старжинський.

Маршалок приступив до обчисленя присутних послів, бо до ухваленя предложеного закона треба привия двох третих т. є. 121 усіх послів Рускі і москвофільські посла на час обчисленя вийшли з салі а що остало лише 106 послів, голосованє не могло відбутися.

Засіданє відрочено до год. 7-ої вечером.

Просимо відхобити перегляду.

Новинки

— Календар. Ві второк: руско-кат.: Отд. Стріт. Никифора; римо-кат.: Столиц. св. Петра. В середу: руско-кат.: Харлампія; римо-кат.: Петра Дам.

— На два фронти. Ніхто не тягнув о. д-ра Дорожинського за язык, коли писав до „Діла“ і „Руслана“, що відоме „пропамятное письмо“, вручене Експеленції Митрополитови, не було стилізоване в московській мові. Наслідок сеї заяви о. д-ра Дорожинського був такий, що ми по судили „Галичанина“ о „исковерканіє“ мови, а „Діло“ ствердило влучно, що „Галичанин“ навіть промови своїх послів перекладає на московщину, щоби ширший світ та-матушка Росія були пересвідчені, що послі говорять по московски, хоть они бідолахи жадної мови, навіть своєї власної не знають і користують ся загальнозвісним „язычієм“. В суботу потягнув зов себе о. др. Дорожинський за язык і заявив, що „Галичанин“ не допустив ся „шантажа“, бо єму влучено „пропамятное письмо“ в такім язиці, на яким „Галичанин“ „издається“. Аякже, — наші „ряні“ ведуть завжди політику на два фронти!.. Най она їм вийде на безголове!..

— 3 Теребовлі. Перші загальні збори філії „Сільського Господаря“ відбули ся в Теребовлі 1. с. м. і випали дуже добре. Саля каси „Поміч“ показала ся за мала, так що більша половина людей задля недостатчі місця стояла на дворі. Реферувал о. Сьвітеньский з Ладичина так гарно і річево, що зараз по рефераті вписало ся 131 членів і зложило 142 К вкладок. Промовляли потім оо. Волянський і Карпинський, пояснюючи статут. Вибраний виділ: п. М. Дичковський, дідич з Хмельки, о. Дубрак, п. Ковальский, директор школи з Кобиловолк, о. Саврій і п. Ситник зі Струсова, буде мав ту вдячне поле до діланя.

— Огні. У Верини, жидачівського повіта, згоріло оводі 8 загород селянських. Шкода виносить 9.000 К, а була обезпечена лиш в одній третій часті. Причиною огню була необережність

Телеграми

в дня 21. лютого.

Лондон. Посли соціялісти (партия праці) заявила ся в англійській парламенті проти правительства. Ліберали, котрі числили на поміч соціялістів, остали в скрутнім положенню. Положене правительства є вельми критичне. Говорять про розв'язане парламенту і про нові вибори, хоч їх ніхто собі не бажає, бо виборчі фонди вичерпані.

Берно мораске. Підчась шкільної дискусії в соїмі прийшло до таких бурливих подій, що маршалок перервав засідане.

Гопенгага. Королівська родина мала дістати урядову відомість, що грецький король складає корону.

Оповістка.

Загальні збори

Товариства кред. „Народний Дім“ в Підгайцях відбудуть ся дня 15. марця 1910 о 1-ій год. по полудни в локалі Товариства з отсим дньним порядком:

1. Відчитане протоколу з послідних загальних зборів.
2. Відчитане звіту з відбувшої ся ревізії Тов-а за р. 1909.
3. Звіт Дирекції з предложенем рахунків і білансу за р. 1909.
4. Затверджене річних рахунків.
5. Розділ зиску за р. 1909.
6. Доповняючий вибір Ради Надзираючої і Контрольної Комісії.
7. Внесеня членів.

О численну участь просимо.

Дирекция:

о. Іоан Токар
начальний директор.

о. Михайл Олексів
член дирекції.

Важке для св'ященників!

Богословіє норвотвенне

Д-ра Йосифа мільницького

почетного пралата папського, крилошанина соборного митроп. капітули у Львові, доктора св. Богословія і пр.

Книжка отся на ново появиля ся. Перша і друга часть, том I. (стор. 511—XXI) коштує 5 К, франко почтою 5 К 30 с. Трета часть, том II. (стор. 409—XIII) 4 К, франко почтою 4 К 30 с.

Діло ознакомлює чатача точно зі всею наукою норвотвенности і з практичними єї питаннями, з відомостями із філософії, догматики, права кановичного і літургії при належнім уявленню найновіших рішень св. Престола Римського та всіх архієпарх. постанов.

Дістати можна у автора і через книгарню Інститута Ставропільського та через книгарню ім. Шевченка у Львові (Ринок 10). 126(3—3)

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Сонячній у Львові.

від 16. до 28. лютого 1909.

Найгарнійша сензация.

ФОКИ і ЛЬВИ МОРСКИ капітана Вебба. Верх тресури. — PEMATE і БІЛЯЙ зачарований готель. — OSSY LANORES кватер парьських апашів. — 6 УЛЯНОВ співі і танці російські. — БУРМІСТР в КЛОПОТІ фарса. — ВІТОГРАФ 10 величавих новостий і т. д. і т. д.

Щоденно о 8. год. вечер представлене. В неділі і свята 2 представлення о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що п'ятниці High-Life представлене. Білети вчаснійше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5

в лямпою, — Дня 12. с. м. вибух о півночі огонь на фільварку в Батятичах коло Камінки стр. де мешкає властитель більшої посілости п. Т. Романовский. Згоріли два ломи, стайня, шопи, 5 штук худоби і всі знаряди господарські. Огонь по всій імовірности був підложений і то — як кажуть — в тім намірі, щоби навіть сам властитель двора в нім згорів, бо всі двері з надворку були шнурками позав'язувані так, що із середини не можна було видобути ся. Здогадають ся, що огонь підложили якісь місцеві злодії, з мести за то, що їх кілька разів покарано за крадіж, на котрій їх прихоплено. — Оноді рано вибух в Перемішлі грізний огонь в складі нафти Фішля Гіршфельда при ул. Угорській. Полумінє обняла цілий будинок і згоріло 41 бочок нафти. Огонь грозив дуже сусіднім будинкам, але сторожа пожарна зльокалізувала дуже зручно огонь, а перед 8 год. таки вже зовсім угасила.

— Еміграція з Буковини до Америки — як доносять тамошні часописи, — збільшає ся з кожним тижнем. Однак на щастє є се еміграція зарібкова. Селяни виїздячи до Америки не продають батьківщини, а лише вварендовують єї на кілька літ, беруть заплату наперед і мають гроші на дорогу. Коли в Америці придбають троха гроша, вертають назад домів. За переселенем агітує долар. Як прийде з Америки яка посилка зароблених доларів то зараз дізнає ся про се ціле село і десятки людей вибирає ся по долари.

— Процес проти російських шпигунів розпочав ся в суботу перед судом в Кракові. Яко обжаловані станули три російські піддані, Генрих Реліга, рос шпигун, та Генрих Міхальский і Ігн. Боровский, які уділювали Релідзі помочи і опіки, хоч знали про єго шпигунську діяльність. При переслуханю всі три випирають ся вини.

— Жертволюбність Поляків і Чехів. Польська суспільність декларувала по день 18. с. м. 1,252.645 К на фонд грунвальдський. Кілько з тої кількості зложили готівкою, не знати. Чехи зібрали готівкою на чеську Матицю шкільну по день 12. с. м. 944.862 К.

— Протекторат французский над католиками Сходу. Протекторат французский над католиками Сходу упадає з дня на день, як се сверджує l'Osservatore Romano. З упадком протекторату упадає також і повага французької держави на Сході. Вина спадає тут виключно на правительство, що всіми способами давить у себе католиків. Так без формального відобрання протекторату Франції зі сторони св'ятійшого Престола, она сама єго стратить з вини правительства.

— Повінь а епископи. Жібіє (Gibier) епископ в Версайль, перебігав навіщені повеню околиць разом зі своїм генеральним вікарієм, потішав нещасливих і уділяв запомочи, о скілько се лежало в єго силі. Також вистарав ся в тов. Червоного Хреста о 50 ліжок для нещасливих. Вікарій генеральний з Оран, що прибув до Парижа збирати жертви на докінчене катедри своєї єпархії, не лише що відкликав зібране складок на катедру, коли побачив нещастє народу, але оголосив ще складки на нещасливих в своєї єпархії. Оттак поступають єї, яких вільнодумці представляють яко св'ятників.

— Проворний атеїст. В Перрїніан (Perpignan) не хотів один з присяглих судий складати присяги, засловнюючи ся тим, що є вільнодумцем. Але коли предсідник трибуналу загрозив, що єго справа буде відіслана до висших інстанцій на єго кошт і небезпечність, тоді проворний судия присяглий згодив ся зложити присягу. — Оголошує ся конкурсе, кілько варт присяга сєго чоловіка? І такий чоловік мав видавати безсторонний осуд в справах других людей?

— Чому Англичанки старають ся всіми силами о рівноуправленє з мужчинами? Англієйські жєнщини не мають таких прав, які мають жєнщини в континентальній Европі. Жінка улягає цілковито своєму мужеві і не може мати своєї волі. На упір може він ужити і патика. Право забороняє єму тільки уживати грубошого патика на жінку від грубости середного пальця у руки. А що сей палець може бути ріжно грубий, то ріжні мужі можуть уживати ріжних патиків. В Англії мають жєнщини бодай причину стремити до осягненя якихсь прав; але чоґо хотять наші пані, під котрих пантофлями сидять звичайно многі панове?

— Переписка редакції. Вп. Г. в Ст. С. Дякуємо, буде в тих днях. — Вп. О. Ш. Сердешне спасибі, все вельми придатне, буде переґодом поміщене. Просимо й на дальше о таку поміч.

— Поправка похибки печат. в ч. 29. в новинці на стор. 3, в 3 ім стовпци Знаменита, відповідь зам. L'Univero має бути L'Univers.

ПЕРЕПИСНІ ЛИСТВИ

в погрудєм Івана Мазепи можна набувати в адміністрації „Руслана“, в „Сокільській Базарі“ або в книгарні Тов-а ім. Шевченка у Львові. Примірник 6 с.

Видає і відповідає за редакцію Семен Горук.

Телефон 788. — Конто щадниці почтової 25.261.

Товариство взаїмних обезпечень

„Дністер“

у Львові, ул. Руска ч. 20. (власний дім).

приймає обезпеченя будинків, збіжа і знарядів господарських, від шкідливих подій під корисними услівями,

числить умірковані премії за обезпеченя,

ліквідує шкоди безпроволочно по пожарі.

уділяє обезпеченим членам з річною надвижки звороти.

За рік 1909 припадає на користь членів зворот 10%.

Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицька Каса Ощадности, Руска Щадниця і інші каси ощадности.

Через „Дністер“ можна асекуровати ся на жите в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень уділяють агенції „Дністра“.

Зголшеня письменних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де єще не робить инший агент „Дністра“.

Фонди „Дністра“ 31/12 1909 вносять: Фонд резервовий і резерва премій К 2,146.977.—; инші фонди К 594.647.—; разом К 2,781.624.—

Канцелярії Товариства отворені для сторін від год. 8—2.

РУСИНИ! Жадайте у всіх трафіках, торговлях і крамницях лише туют і паперців з першої галицької рускої фабрики Едгєна Біліньського в Збарзжі.

З доходу сєї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педагогічного, а 5% на сироти і вдови по св'ященниках.

Держім ся покликку:

Свій до свого!

Розклад залізничних поїздів

в жний від 1. січня 1910.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракора	7:50	8:55	1:30	5:45	9:50
Кракора	7:25	9:50	—	8:40	2:30
Тарнова	—	—	1:10	—	—
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновець	8:05	—	2:05	5:58	9:30
Черновець	—	—	—	6:40	12:20
Станиславова	5:45	—	—	—	—
Коломиї	—	10:20	—	—	—
Стрия і Тухлі	7:29	11:45	4:25	—	11:00
Самбора	8:00	9:57	2:00	—	9:00
Сокала	7:10	12:40	4:50	—	—
Яворова	8:05	—	5:00	9:00	—
Врухович (що дня)	—	—	5:11	—	—
Підгаєць	—	11:15	—	—	9:58
Винник	—	—	—	—	12:10
На Підзамче з:					
Підволочиск	7:01	11:40	2:00	5:15	10:12
Бродів	7:01	—	2:00	5:15	10:12
Підгаєць	—	10:54	—	9:44	11:55
Винник	7:26	—	—	6:29	—
На Личаків з:					
Підгаєць	—	10:36	—	9:27	11:38
Винник	—	7:08	—	6:11	—

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд.	вечер	в ночи
Кракора	5:50	8:25	3:15	7:00	11:15
Кракора	—	8:40	6:12	7:35	12:45
Ряшева	—	—	3:30	—	—
Підволочиск	6:20	10	2:16	8:00	11:10
Черновець	6:10	9:35	—	—	10:38
Черновець	—	9:10	2:23	—	2:50
Станиславова	—	—	2:50	—	—
Коломиї	—	—	—	6:00	—
Стрия	7:30	—	1:45	6:55	11:25
Самбора	6:00	9:05	3:40	—	10:45
Сокала	6:14	11:05	—	7:10	—
Яворова	8:20	—	—	6:30	—
Врухович (будні дні)	—	—	3:20	—	—
Врухович (нед. і св.)	—	—	2:01	—	—
Підгаєць	5:58	—	—	6:16	—
Винник	5:52	—	—	—	—
З Підзамча до:					
Підволочиск	6:35	11:00	2:31	8:29	11:32
Бродів	6:35	11:00	2:31	8:29	—
Підгаєць	6:12	—	—	6:30	—
Винник	5:35	—	1:30	—	—
З Личаків до:					
Підгаєць	6:32	—	—	6:50	—
Винник	5:53	—	—	—	—

ЗАМІТКА: Поспінні поїзди печатані товстим друком. — *) Лише в неділі.

З друкарні В. А. Шийковського.